

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru — Zabezpečiť slobodu a rozmanitosť médií v Európe

[stanovisko z vlastnej iniciatívy]

(2021/C 517/02)

Spravodajca: **Christian MOOS**

Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	20. 2. 2020
Právny základ	článok 32 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy
Príslušná sekcia	sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo
Prijaté v sekcii	7. 9. 2021
Prijaté v pléne	22. 9. 2021
Plenárne zasadnutie č.	563
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	223/2/8

1. Závbery a odporúčania

1.1. Sloboda médií vrátane bezpečnosti a ochrany novinárov a pluralita médií sú základnými kameňmi liberálnej demokracie, na ktorej sa dohodli všetky členské štáty v zmluvách o EÚ.

1.2. Hoci Európa celkovo zostáva kontinentom so slobodnými a rozmanitými médiami, vývoj situácie v EÚ je alarmujúci. Niektoré členské štáty EÚ už nie sú liberálnymi demokraciami, pričom sa nezávislé médiá dostávajú pod politickú kontrolu a aktívne sa obmedzuje rozmanitosť médií.

1.3. Hrozby pre slobodu médií a klesajúca pluralita médií sa neobmedzujú iba na niekoľko členských štátov, ale ide o všeobecný trend v celej EÚ. Všetky členské štáty musia urgentne podniknúť kroky na zachovanie slobody a plurality médií.

1.4. Pretože niektoré členské štáty nie sú ochotné prijať potrebné opatrenia, je povinnosťou inštitúcií EÚ presadzovať európske hodnoty a zaručiť fungovanie liberálnej demokracie a uplatňovanie zásad právneho štátu vo všetkých členských štátoch EÚ.

1.5. Medzi kľúčové výzvy patrí zaručenie trvalej bezpečnosti, ochrany a nezávislosti novinárov vo všetkých členských štátoch, ochrana nezávislých médií pred politickým vplyvom a kroky proti znižovaniu plurality médií motivovanému politickou vôľou a ekonomickými požiadavkami.

1.6. EHSV víta širokú škálu správ a iniciatív Európskeho parlamentu ⁽¹⁾ a Komisie. Zdôrazňuje však, že hlavnou úlohou do budúcnosti, pokiaľ ide o slobodu a pluralitu médií, je dosiahnutie konkrétnych zlepšení, ako prízvukovali partnerské organizácie platformy Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov vo výročnej správe za rok 2021 ⁽²⁾.

1.7. EHSV žiada Komisiu, aby pri riešení akútneho ohrozenia slobody a plurality médií v niektorých členských štátoch bezodkladne použila nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 ⁽³⁾ o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie.

⁽¹⁾ Správa poslankyne EP Magdaleny Adamowicz – Uznesenie Európskeho parlamentu z 25. novembra 2020 o posilnení slobody médií: ochrana novinárov v Európe, nenávistné prejavy, dezinformácie a úloha platforiem (Ú. v. EÚ C 425, 20.10.2021, s. 28).

⁽²⁾ <https://www.coe.int/en/web/media-freedom>.

⁽³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie (Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 1).

1.8. EHSV víta plán Komisie navrhnúť opatrenia na zvýšenie bezpečnosti novinárov a zdôrazňuje potrebu zákonného zákazu strategických žalôb proti verejnej účasti (SLAPP).

1.9. EHSV vyzýva Komisiu, aby zvýšila transparentnosť a spravodlivosť verejného obstarávania v mediálnom sektore a verejnej podpory mediálnych spoločností.

1.10. EHSV dôrazne podporuje plán Komisie na „európsky zákon o slobode médií“, ktorý má Komisii poskytnúť účinné právne nástroje na presadzovanie slobody a plurality médií na spoločnom trhu.

1.11. EHSV považuje nestrannú verejnú podporu mediálnym spoločnostiam za investíciu do kvalitnej žurnalistiky, rovnako ako sú nezávislé a nestranné spoločnosti verejnoprávneho vysielania nevyhnutným príspevkom k pluralite médií.

1.12. EHSV navrhuje vytvorenie plne nezávislého európskeho verejnoprávneho vysielateľa.

1.13. EHSV zdôrazňuje význam ďalšieho rozvoja mediálnej gramotnosti a podporuje návrh na zriadenie európskej agentúry na podporu mediálnych zručností občanov EÚ prostredníctvom vzdelávacích programov.

2. Sloboda a rozmanitosť médií ako predpoklad demokracie

2.1. Článok 19 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, článok 10 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach (EDLP) a článok 11 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie zaručujú právo vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky bez zasahovania orgánov verejnej moci a bez ohľadu na hranice. Na zaručenie tejto slobody informácií je nevyhnutná nezávislosť a rozmanitosť médií.

2.2. Sloboda a pluralita médií zaručená v článku 11 ods. 2 Charty základných práv EÚ sú tiež nevyhnutnými predpokladmi demokracie. Musia sa rešpektovať na všetkých úrovniach, aby občania Únie mohli účinne využívať svoje právo zúčastňovať sa na jej demokratickom živote, ako je zakotvené v článku 10 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii (ZEU).

2.3. Rozmanité mediálne prostredie popri politických stranách a občianskej spoločnosti nevyhnutne prispieva k formovaniu názorov a zámerov v demokratických rozhodovacích procesoch.

2.4. Nezávislé médiá v zásadnej miere prispievajú k uplatňovaniu zásady transparentnosti, ku ktorej inštitúcie a iné orgány Únie zaväzujú článok 15 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

2.5. Ako „siedma veľmoc“ majú investigatívni novinári strážnu úlohu nad činnosťou výkonnej, zákonodarnej a súdnej moci, ako aj súkromných subjektov. Pri tom zvyšujú zodpovednosť zvolených orgánov s rozhodovacou právomocou na všetkých úrovniach.

2.6. Členské štáty, v ktorých je obmedzená sloboda alebo rozmanitosť médií, nie sú demokraciami a porušujú hodnoty EÚ (článok 2 ZEU) a jej ciele (článok 3 ZEU).

2.7. Aj keď niektoré členské štáty EÚ naďalej patria medzi svetových priekopníkov v zabezpečovaní slobody a rozmanitosti médií, hrozby pre slobodu médií a znižovanie plurality médií v EÚ sa neobmedzujú iba na jednotlivé krajiny – nepriaznivé trendy sú zjavné v rôznej miere v celej EÚ.

2.8. Vnútroštrný pokles slobody médií a plurality médií oslabuje schopnosť EÚ podporovať demokraciu v jej susedstve, kde nedávne krízy v niektorých štátoch ukázali, že situácia v oblasti slobody médií, plurality médií a bezpečnosti novinárov je v niektorých krajinách ešte horšia.

2.9. Niektoré členské štáty EÚ teraz opustili kruh demokratických štátov a v uplynulom desaťročí sa vo svete prejavil najrýchlejší vývoj smerom k autokracii. Charakteristické pre tento vývoj bolo obmedzenie slobody a rozmanitosti médií.

2.10. Pandémia tento vývoj ďalej urýchlila alebo sa použila na legitimizáciu ďalších zásahov do slobody médií.

2.11. Svetový rebríček slobody tlače 2021 organizácie Reportéri bez hraníc, ako aj výročné správy organizácie Freedom House o slobode médií a slobode internetu *Freedom and the Media* a *Freedom on the Net* jasne poukazujú na to, že EÚ zápasí, aby ubránila hodnoty na svojom území⁽⁴⁾.

3. Hrozby pre slobodu a rozmanitosť médií

3.1. Hrozba pre novinárov

3.1.1. Na to, aby médiá mohli plniť svoje poslanie, musia byť novinári schopní pracovať bez prekážok a byť si istí, že sú EÚ a jej členskými štátmi vždy úplne chránení ako jednotlivci. To už v súčasnosti neplatí.

3.1.2. Od roku 2015 bolo v EÚ pri výkone svojej činnosti alebo v jej dôsledku zabitých najmenej 16 novinárov. Nesmieme zabudnúť na Daphne Caruana Galiziovú, Giorgosa Karaivaza, Jána Kuciaka a jeho snúbenicu Martinu Kušnírovú a Lyru McKeeovú, Petra de Vriesa a ich kolegov.

3.1.3. Novinári sú čoraz viac vystavení slovným a fyzickým útokom a čoraz nebezpečnejšie je najmä spravodajstvo o protestoch a demonštráciách. Nebezpečenstvo im hrozí tak zo strany demonštrantov, ako aj ozbrojených a poriadkových síl. S viac ako sto prípadmi súvisiacimi s pandemiou hrozba v Európe nadobudla nový rozmer⁽⁵⁾.

3.1.4. V niektorých európskych krajinách mimo EÚ je situácia novinárov katastrofálna. Drastické zásahy proti nezávislým novinárom v Bielorusku sú veľmi alarmujúcim príkladom.

3.1.5. Sociálne médiá a skupinová dynamika, ktorá sa tam dá pozorovať, znižujú hranicu obťažovania a hrozieb. Existujú niektoré koordinované kampane zamerané na komplikovanie práce médií alebo jednotlivých novinárov. To vyvoláva otázku novej potreby regulovať platformy sociálnych médií bez toho, aby sa obmedzili základné slobody.

3.1.6. Novinárky sa častejšie ako ich mužskí kolegovia stávajú obeťami verbálnych a fyzických útokov, ako aj online obťažovania a vyhrážok, ktoré sú často nepriateľsky ladené voči ženám, sexuálne alebo mačistické.

3.1.7. V niektorých členských štátoch sú opatrenia na boj proti dezinformáciám a zákazu ohovárania navrhnuté tak, aby sa mohli použiť na kriminalizáciu kritických správ a vyhrážanie novinárom väzením alebo vysokými pokutami.

3.1.8. Na umlčanie zainteresovaných strán z radov občianskej spoločnosti a novinárov sa čoraz viac využívajú strategické žaloby proti verejnej účasti.

3.1.9. Súčasnú ekonomickú krízu, ktorú čelia mediálne spoločnosti, viedli k zníženiu počtu novinárov v riadnom zamestnaní. Pre novinárov na voľnej nohe, ktorí sú čoraz viac ohrození a zraniteľní, predstavujú právne spory ohrozenie živobytia, aj keď podané žaloby nie sú odôvodnené.

3.1.10. Najmä na miestnej úrovni existujú bezprecedentné „spravodajské púšte“ a často sú nezávislé médiá nahradené takzvanými komunálnymi správami, bezplatnými novinami, ktoré vlastní miestne hospodárske a politické elity a ktoré môžu ohroziť slobodu a pluralitu médií.

3.1.11. Účelom vyhrážok je vynútiť si autocenzúru. Oslabujú slobodu médií v Európe.

3.2. Hrozby pre slobodu médií

3.2.1. Na to, aby mohli médiá slobodne fungovať, sa musí právnym rámcom zaručujúcim ich slobodu a rozmanitosť zabezpečiť, aby novinári a mediálne spoločnosti mohli vykonávať svoju prácu bez politických zásahov.

3.2.2. V mnohých členských štátoch existujú vážne obavy z nezávislosti orgánov zodpovedných za reguláciu médií, ktoré v niektorých prípadoch slúžia vládam de facto ako nástroj na ovplyvňovanie mediálneho prostredia. Skutočne nezávislé orgány dobrovoľnej samoregulácie médií môžu byť prostriedkom na ochranu médií pred politickým vplyvom.

(4) Reportéri bez hraníc: Svetový rebríček slobody tlače 2021 (*RSF 2021 Index: EU struggles to defend values at home*), <https://rsf.org/en/ranking> (stránka navštívená: 24. mája 2021).

(5) Medzinárodný tlačový inštitút: COVID-19: *Number of Media Freedom Violations by Region* (COVID-19: Počet prípadov porušenia slobody tlače v jednotlivých regiónoch), <https://ipi.media/covid19-media-freedom-monitoring/> (stránka navštívená: 8. apríla 2021).

3.2.3. Niektoré členské štáty používajú na ovplyvňovanie médií diskriminačné daňové právne predpisy a rozpočty na cieľnú reklamu.

3.2.4. Niektoré členské štáty využili nebezpečenstvo šírenia dezinformácií o pandémie na legitimizáciu obmedzení slobody tlače s cieľom zabrániť kritickému informovaniu o riadení krízy.

3.2.5. Verejnoprávne médiá pod priamou politickou kontrolou alebo nepriamou politickou kontrolou prostredníctvom orgánov dohľadu, ktoré pri svojom fungovaní nedodržiavajú novinársku slobodu v plnom rozsahu, sú vážnou hrozbou pre slobodu médií. Stále pribúdajú pokusy o priamy politický vplyv na spravodajstvo nezávislých médií, ako aj o verbálne útoky politikov a právne kroky proti kritickým médiám a novinárom.

3.2.6. V niekoľkých členských štátoch vedie nadmerná blízkosť mediálnych podnikateľov k vláde alebo tým, ktorých dosadila do vládnych úradov, ako aj skutočnosť, že politické strany alebo štáty vlastnia mediálne spoločnosti s neprimerane vysokým podielom na trhu, k značným obmedzeniam slobody a rozmanitosti médií.

3.2.7. Dokonca aj vo fungujúcich liberálnych demokraciách sa spochybňuje existencia nezávislého a nestranného verejnoprávneho vysielania ako záruka rozmanitosti názorov a vyzýva sa na politický vplyv na zloženie programov a distribuovaný obsah.

3.3. Hrozby pre rozmanitosť médií

3.3.1. Podľa Monitorovania plurality médií v roku 2020 ⁽⁶⁾ sa za posledné tri roky koncentrácia mediálneho trhu EÚ vrátane reklamného trhu a distribučných kanálov výrazne zvýšila a predstavuje stredné alebo vysoké riziko pre slobodu médií v celej EÚ.

3.3.2. Zmeny vo vzorcoch používania médií v dôsledku digitálnej revolúcie spochybňujú obchodné modely etablovaných médií. Zasiiahnuté sú najmä noviny a malé médiá na miestnej úrovni, ktoré tvoria základ mediálnej rozmanitosti v EÚ. Stávajú sa ľahkými cieľmi politicky motivovanej koncentrácie.

3.3.3. Stále rastúci význam digitálnych médií zvyšuje trhovú silu – a teda vplyv na názory – veľkých platforiem, ktoré ako zahraničné spoločnosti často obchádzajú európsku reguláciu.

3.3.4. Hospodárske dôsledky pandémie, najmä pokles výnosov z reklamy, urýchľujú prebiehajúce zmeny na mediálnom trhu a ďalej obmedzujú rozmanitosť médií.

4. Odporúčania na posilnenie slobody a rozmanitosti médií v Európe

4.1. Všeobecné odporúčania

4.1.1. EHSV pripomína, že jednotlivci a vlády, ktorí svojimi slovami alebo činmi spochybňujú slobodu alebo pluralitu médií, nie sú vhodní na to, aby predsedali inštitúciám EÚ alebo ich prípravným orgánom alebo zastupovali Úniu.

4.1.2. EHSV víta skutočnosť, že nariadením (EÚ, Euratom) 2020/2092 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie sa posilnil súbor nástrojov na nápravu v oblasti právneho štátu vrátane slobody a plurality médií.

4.1.3. EHSV víta skutočnosť, že správa Európskej komisie o právnom štáte vrátane monitorovania plurality a slobody médií v jednotlivých krajinách a diskusia v Rade Európskej únie tiež posilnili preventívnu časť súboru nástrojov v oblasti právneho štátu v EÚ.

4.1.4. EHSV žiada, aby sa účinnosť preventívnej časti posilnila zahrnutím budúcich odporúčaní pre členské štáty týkajúcich sa reforiem do kapitol správy o právnom štáte pre jednotlivé krajiny, ktorých vykonávanie bude hodnotené v správe od nasledujúceho roku.

⁽⁶⁾ Elda Brogi a kol., 2020: Monitorovanie plurality médií v digitálnom veku. Uplatňovanie monitorovania plurality médií v Európskej únii, Albánsku a Turecku v rokoch 2018 – 2019, Fiesole, s. 50.

4.1.5. EHSV sa zaviazal, že ochranu slobody a rozmanitosti médií posunie do stredobodu pozornosti Konferencie o budúcnosti Európy s cieľom zvýšiť povedomie o význame tejto výzvy a ďalej zintenzívniť diskusiu o potrebných opatreniach.

4.2. Odporúčania v súvislosti s ochranou novinárov

4.2.1. EHSV zdôrazňuje, že najlepšou ochranou novinárov je dôsledné stíhanie vo všetkých prípadoch obťažovania, vyhrážok a útokov proti nim.

4.2.2. EHSV žiada Komisiu, aby pri riešení akútneho ohrozenia slobody a plurality médií v niektorých členských štátoch bezodkladne použila nariadenie (EÚ, Euratom) 2020/2092 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie. To jednoznačne zahŕňa odopretie prístupu k európskemu financovaniu pre členské štáty, ktoré porušujú slobodu médií.

4.2.3. EHSV podporuje pozíciu Európskeho parlamentu ⁽⁷⁾ podať žalobu podľa článku 256 ZFEÚ v prípade nečinnosti Komisie.

4.2.4. EHSV víta plán Komisie predložiť konkrétne návrhy na dôsledné vykonávanie odporúčania Výboru ministrov o ochrane žurnalistiky a bezpečnosti novinárov a iných aktérov médií ⁽⁸⁾ vo všetkých členských štátoch EÚ a monitorovať jeho dodržiavanie v rámci správy o dodržiavaní zásad právneho štátu.

4.2.5. EHSV víta záväzok Komisie poskytnúť finančnú podporu na projekty týkajúce sa právnej a praktickej ochrany novinárov a navrhuje, aby sa navyše zväzili spôsoby, ako zabezpečiť, aby systémy sociálneho zabezpečenia členských štátov kryli profesionálne riziká novinárov, najmä tých na voľnej nohe.

4.2.6. EHSV pripomína, že bezpečnostné orgány členských štátov sú povinné chrániť novinárov. Navrhuje zintenzívniť odbornú prípravu polície v oblasti styku s novinármi za účasti tlačových združení a novinárskych organizácií s cieľom podporiť výmenu najlepších postupov.

4.2.7. Pokiaľ ide o ochranu novinárov pred obťažovaním a hrozbami online, EHSV upozorňuje na svoje stanovisko k boju proti nelegálnemu obsahu na internete ⁽⁹⁾ a zdôrazňuje, že súobzvlášť zraniteľní z dôvodu ich veľmi viditeľnej verejnej úlohy.

4.2.8. EHSV pripomína, že sa vo všetkých opatreniach, ktoré sa majú prijať, musí zohľadňovať rodová rovnosť a ochrana novinárov patriacich k menšinám.

4.2.9. EHSV uznáva, že záruka zásady transparentnosti a práva na slobodu informácií sa zlepšila na úrovni EÚ, ale nie vo všetkých členských štátoch. Vyzýva všetky členské štáty, aby nekompromisne dodržiavali normy EÚ, a poukazuje na potrebu ďalšieho zlepšovania, a to aj na úrovni EÚ ⁽¹⁰⁾.

4.2.10. EHSV víta založenie skupiny odborníkov pre strategické žaloby proti verejnej účasti a plán Komisie predložiť do konca roku 2021 návrh na ochranu novinárov a občianskej spoločnosti pred strategickými žalobami proti verejnej účasti. Domnieva sa, že zákonný zákaz strategických žalôb proti verejnej účasti má prednosť pred doplňujúcimi opatreniami na podporu postihnutých osôb.

4.2.11. EHSV zdôrazňuje význam iniciatív občianskej spoločnosti, ako je Koalícia proti strategickým žalobám proti verejnej účasti v Európe (CASE) ⁽¹¹⁾, na ochranu novinárov pred strategickými žalobami proti verejnej účasti a žiada väčšiu podporu EÚ.

4.2.12. EHSV pripomína, že pokiaľ ide o strategické žaloby proti verejnej účasti, ustanovenia nariadení Brusel I ⁽¹²⁾ a Rím II ⁽¹³⁾ nesmú viesť k zníženiu právnej ochrany výberom jurisdikcie pre šikanózne právne prípady (vyhľadávanie najvýhodnejšej právnej ochrany pred nactiutrháním). Zdôrazňuje potrebu zohľadniť túto otázku pri nadchádzajúcom preskúmaní týchto dvoch nariadení.

⁽⁷⁾ P9_TA(2021)0103.

⁽⁸⁾ CM/Rec(2016)4.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 237, 6.7.2018, s. 19.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 487, 28.12.2016 s. 51, Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 192.

⁽¹¹⁾ <https://www.the-case.eu>.

⁽¹²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 20.2.2012, s. 1).

⁽¹³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II) (Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007, s. 40).

4.3. Odporúčania na posilnenie nezávislosti médií

4.3.1. EHSV vyzýva Komisiu, aby doplnila metodiku správy o dodržiavanie zásad právneho štátu hodnotením nezávislosti štátu a verejnoprávneho vysielania.

4.3.2. EHSV pripomína, že účinné stíhanie korupcie poskytuje určitú ochranu pred vládnymi zásahmi do médií, a preto vyzýva Komisiu, aby popri presadzovaní protikorupčných noriem prijala všetky potrebné opatrenia bez ohľadu na politické hľadiská s cieľom zabezpečiť, aby sa nepoužívali žiadne peniaze z nového viacročného finančného rámca a nástroja obnovy NextGenerationEU na obmedzenie rozmanitosti médií alebo na iné formy korupcie.

4.3.3. EHSV vyzýva všetky členské štáty, aby zriadili národné registre transparentnosti v súlade s Európskym registrom transparentnosti, pretože vnášajú transparentnosť do kontaktov medzi politikmi a podnikateľmi v médiách. Registre transparentnosti by sa mali začleniť do viacúrovňového registra transparentnosti v celej EÚ.

4.3.4. EHSV vyzýva Komisiu, aby preskúmala, či je možné vytvoriť pilotný projekt na vytvorenie verejne prístupnej databázy informácií o vlastníctve v ekonomike mediálneho odvetvia tak, aby obsahoval informácie o podpore a uzatváraní zmlúv s mediálnymi spoločnosťami zo strany EÚ, jej členských štátov, regionálnych a miestnych samospráv, verejnoprávných subjektov, verejných podnikov a súkromných podnikov, v ktorých má jeden alebo viac týchto subjektov väčšinu akcií s hlasovacím právom.

4.3.5. EHSV vyzýva Komisiu, aby predložila návrh minimálnych noriem pre celé verejné obstarávanie a podporu mediálnych spoločností v celej EÚ zo strany subjektov uvedených v bode 4.3.4.

4.3.6. EHSV víta návrhy Komisie na boj proti dezinformáciám všeobecne ⁽¹⁴⁾ a boj proti dezinformáciám o ochorení COVID-19 v sociálnych médiách ⁽¹⁵⁾, poukazuje však na riziko, že členské štáty môžu použiť boj proti dezinformáciám na ospravedlnenie obmedzenia slobody médií. Tento fenomén dezinformácií a nenávistných prejavov je naliehavo potrebné dôkladne preskúmať, okrem iného aj v ďalších stanoviskách EHSV.

4.4. Odporúčania na posilnenie rozmanitosti médií

4.4.1. EHSV kritizuje skutočnosť, že správa Komisie o dodržiavanie zásad právneho štátu obmedzuje otázku plurality trhu na otázku transparentnosti vo vlastníctve médií a zanedbáva stupeň koncentrácie trhu. Vyzýva Komisiu, aby upravila metodiku správy tak, aby sa v nej v budúcnosti lepšie zrkadlilo, do akej miery je rozmanitosť médií ohrozená vo všetkých členských štátoch.

4.4.2. EHSV víta akčný plán Komisie „Európske médiá v digitálnej dekáde“ ⁽¹⁶⁾ a jej cieľ zachovať spravodajské médiá ako verejný statok, najmä poskytnutie európskej podpory, aby sa zabránilo obmedzeniu mediálnej rozmanitosti následkom pandémie.

4.4.3. EHSV zdôrazňuje, že kvalitná žurnalistika si vyžaduje udržateľný ekonomický základ, a žiada, aby EÚ naďalej podporovala mediálne spoločnosti ako investíciu do dobrej žurnalistiky. Investície budú slúžiť na ukončenie procesu koncentrácie v mediálnom sektore, ktorý ohrozuje pluralitu mediálneho trhu. To nevylučuje schopnosť mediálnych spoločností legitímne kupovať ďalšie médiá alebo budovať strategické spojenectvá, pretože ekonomicky udržateľné mediálne spoločnosti sú zárukou ich nezávislosti, pokiaľ sa dodržiava zásada transparentnosti a nevznikajú monopoly.

4.4.4. EHSV poznamenáva, že hodnota mediálnych spoločností spočíva v ich rozmanitosti a že vytvorenie „národných šampiónov“ túto hodnotu ničí, čím sa odlišuje mediálny a kreatívny priemysel od ostatných hospodárskych odvetví.

4.4.5. Zmenšujúci sa priestor pre nezávislé médiá si vyžaduje urgentné mechanizmy verejnej a súkromnej podpory na zachovanie žurnalistiky ako verejného statku. Je potrebný ďalší výskum účinných mechanizmov verejnej podpory zaručujúcich kritériá nezávislosti a inovatívnych udržateľných nových obchodných modelov pre žurnalistiku vo verejnom záujme.

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 790 final.

⁽¹⁵⁾ JOIN(2020) 8 final.

⁽¹⁶⁾ COM(2020) 784 final.

4.4.6. EHSV dôrazne podporuje plán Komisie na „európsky zákon o slobode médií“, ktorý má Komisii poskytnúť účinné právne nástroje na presadzovanie slobody a plurality médií vo všetkých členských štátoch EÚ. EHSV vyzýva Komisiu, aby preskúmala, ako je možné uplatniť a rozvíjať európske právne predpisy v oblasti hospodárskej súťaže s cieľom zastaviť ďalšiu koncentráciu mediálneho trhu, najmä z iniciatívy národných vlád, aby sa zabránilo vytváraniu mediálnych monopolov na vnútroštátnych mediálnych trhoch v EÚ, predovšetkým vládami alebo im blízkymi subjektmi.

4.4.7. EHSV upozorňuje na svoje stanovisko k iniciatíve Komisie týkajúcej sa spoločného systému zdanenia digitálnych služieb formou dane z výnosov z poskytovania určitých digitálnych služieb ⁽¹⁷⁾ a pripomína, že táto daň pravdepodobne vyrovná narušenie hospodárskej súťaže medzi tradičnými a digitálnymi médiami (najmä tými, ktoré majú sídlo v zahraničí).

4.4.8. EHSV zdôrazňuje význam nezávislého a nestranného verejnoprávneho vysielania pri zabezpečovaní rozmanitosti médií a upozorňuje na dohodu v protokole č. 29 k ZEÚ.

4.4.9. EHSV poznamenáva, že voľný trh nie je schopný poskytovať mediálne služby v celej EÚ v oblasti vysielania, a preto požaduje vytvorenie nezávislého a nestranného európskeho verejnoprávneho vysielateľa.

4.4.10. Vo všetkých prípadoch, keď voľný trh nie je schopný zabezpečiť rozmanitosť médií, považuje EHSV nezávislé a nestranné verejnoprávne vysielanie za model, ktorý to zaručuje, a to aj v online a tlačných médiách.

4.4.11. EHSV zdôrazňuje, že slobodný prístup k médiám je základnou súčasťou slobody médií, a je znepokojený zvýšenými formami priamej alebo nepriamej diskriminácie na základe zdravotného postihnutia v médiách. EHSV žiada prijatie právnych predpisov na odstránenie reštriktívnych postupov, ktoré majú za následok narušenie alebo zrušenie účasti jednotlivca na slobode a rozmanitosti médií.

4.5. Odporúčania na posilnenie mediálnej gramotnosti

4.5.1. EHSV víta početné návrhy Komisie na posilnenie mediálnej gramotnosti občanov ⁽¹⁸⁾ s osobitným zameraním na digitálne zručnosti. To je nanajvýš dôležité pre zvýšenie odolnosti občanov voči dezinformáciám.

4.5.2. EHSV podporuje návrh na zriadenie „Európskej agentúry pre vzdelávanie k občianstvu“ na podporu mediálnych zručností občanov EÚ prostredníctvom vzdelávacích programov. Vyzýva Komisiu, aby preskúmala možnosť zriadiť takúto ústrednú inštitúciu včas a aby zabezpečila, že jednou z jej kompetencií bude poskytovanie odbornej prípravy v oblasti zaobchádzania s médiami, a to najmä digitálnymi.

V Bruseli 22. septembra 2021

Predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Christa SCHWENG

⁽¹⁷⁾ Ú. v. EÚ C 367, 10.10.2018, s. 73.

⁽¹⁸⁾ JOIN(2020) 8 final; COM(2020) 624 final; COM(2020) 784 final; COM(2020) 790 final.